

Голові разової спеціалізованої вченої ради
з розгляду та захисту дисертації на
здобуття ступеня доктора філософії
Міжрегіональної Академії управління
персоналом, докторові наук з державного
управління, проф. Семенець-Орловій І.А.

ВІДГУК

офіційного опонента

Майстренко Катерини Миколаївни, кандидата наук з державного управління, доцента кафедри публічного управління, адміністрування та міжнародної економіки Білоцерківського національного аграрного університету, доцента на дисертацію Парубчака Павла Івановича «Реалізація державної соціально-економічної політики в умовах глобальних викликів та суспільних трансформацій», подану до захисту у спеціалізовану вчену раду на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань

28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю

281 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Наукове обґрунтування державної соціально-економічної політики в умовах глобальних викликів і трансформації суспільства передбачає практичні рекомендації для органів публічної влади шляхом широкого залучення неурядових організацій до розв'язання проблем соціально-економічного зростання. Особливістю всіх трансформаційних процесів, які сьогодні виникають у громадянському суспільстві є зниження рівня та якості життя громадян, у тому числі такої його характеристики, як можливість працездатного життя, підвищуючи соціальні стандарти. Вирішення соціальних проблем пов'язане з низкою труднощів, серед яких особливо слід відзначити низьку рентабельність виробництва і, в результаті, низьку

платоспроможність громадян, а також досить високий рівень зубожіння населення, що перешкоджає стабільному соціально-економічному зростанню.

Досить складно визначити особливості стратегії суспільного благополуччя, яка може привести до ефективного результату в період правового режиму воєнного стану в Україні. Соціально-економічний розвиток неможливий без інституційних перетворень, спрямованих на подальший розвиток базових інститутів суспільства, а будь-які аспекти оптимізації в механізмах реалізації державної соціально-економічної політики в умовах глобальних викликів і трансформацій мають різне спрямування. Організаційно координуючи функціонування органів влади та інститутів громадянського суспільства слід зазначити, що низка значущих і необхідних кроків в умовах суспільних трансформацій до цього часу ще не сформовані. Зростання соціально-економічної нестабільності, що викликане суспільними викликами і трансформаціями буде взято під контроль для вирішення проблеми зниження темпів ефективності економіки протягом найближчого часу і зосередження уваги на інституційних реформах, необхідних для довгострокових перспектив. Сутністю пропозицій є реалізація ефективного комплексу управлінських механізмів, який забезпечує цілісність, наступність, дієвість та узгодженість дій органів публічної влади для надання життєво необхідних соціальних послуг.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Достовірність положень, що сформульовані Павлом Парубчаком у дисертації, обумовлена поставленою метою, яка полягає у тому, щоб на підставі комплексного наукового аналізу теоретичних джерел, норм чинного законодавства України, вивченні зарубіжного досвіду з'ясувати характерні особливості реалізації державної соціально-економічної політики на сучасному етапі, сформулювати низку пропозицій і рекомендацій.

Аналіз дисертаційної роботи і опублікованих праць автора дає

можливість зробити висновок про належну обґрунтованість наукових положень, висновків, рекомендацій, що містяться у дисертаційному дослідженні. На якість наукового дослідження вплинула чітка структурна побудова роботи та влучність використання методологічного інструментарію. Структура роботи є чіткою та добре зваженою, назви розділів логічними та такими, що всебічно охоплюють та розкривають предмет дослідження. Обсяг роботи та структура відповідає меті й завданням дисертаційного дослідження.

Метою дисертаційного дослідження є наукове обґрунтування удосконалення державної соціально-економічної політики та розробка практичних рекомендацій органам публічної влади щодо формування нових підходів у механізмах реалізації в умовах глобальних викликів та суспільних трансформацій. Для реалізації зазначеної мети були поставлені такі завдання: дослідити управлінські принципи діяльності суб'єктів реалізації державної політики соціального забезпечення та економічного розвитку; вивчити зарубіжний досвід для імплементації реформ у реалізації державної соціально-економічної політики в умовах глобальних впливів; проаналізувати актуальний стан державно-приватного партнерства у реалізації стратегії соціально-економічного розвитку на сучасному етапі; обґрунтувати необхідність реформування діяльності органів публічної влади в умовах європейської інтеграції в умовах глобальних викликів; розробити нові підходи трансформації державної соціально-економічної політики в умовах військового вторгнення в Україну; удосконалити комплекс управлінських механізмів реалізації державної соціально-економічної політики на етапі глобальних викликів в Україні.

Дисертаційне дослідження є самостійною роботою, що містить тези, положення, ідеї, розробки, висновки та пропозиції, які характеризуються науковою новизною і належать особисто автору. Про ступінь особистого внеску в наукових працях, що опубліковані у співавторстві зазначено в переліку праць дисертанта. Основні положення дисертаційної роботи опубліковано у 9 наукових працях, із них 4 статті у наукових фахових

виданнях України, 1 стаття у періодичному міжнародному виданні індексованому Web of Science Core Collection та/або Scopus та 4 опубліковані тези у матеріалах конференцій й інших науково-комунікативних заходах.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розроблені автором положення, підходи й рекомендації не залишилися лише на теоретичному рівні, а були впроваджені у діяльність органів виконавчої влади та закладів вищої освіти. Результати дисертаційного дослідження використано в роботі структур Львівської обласної військової адміністрації, зокрема у сферах освіти, агропромислового розвитку та цивільного захисту населення, де вони були застосовані для розроблення гуманітарних, соціально-економічних і безпекових аспектів управлінської діяльності в умовах суспільних трансформацій, глобальних викликів і правового режиму воєнного стану. Окремі положення роботи впроваджено в освітній процес і науково-методичну діяльність закладів вищої освіти, зокрема Львівського торговельно-економічного університету та Міжрегіональної академії управління персоналом, де вони використані під час розроблення навчально-методичних комплексів, а також у підготовці здобувачів за спеціальністю “Публічне управління та адміністрування”. Це засвідчує належний рівень практичної апробації результатів дослідження, їх прикладну цінність, міжгалузеву релевантність і можливість подальшого використання у сфері публічного управління, соціальної політики, освітньої діяльності та забезпечення соціальної безпеки.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні актуального наукового завдання у галузі публічного управління, а саме обґрунтування науково-теоретичних засад та надання практичних рекомендацій для органів публічної влади з реалізації нових підходів у державній соціально-економічній політиці в умовах глобальних викликів та суспільних трансформацій.

Найбільш значущими результатами дослідження, що становлять наукову новизну, розкривають сутність роботи та виносяться на захист є такі:

уперше:

- розроблено нові підходи до реалізації державної соціально-економічної політики в умовах повномасштабного військового вторгнення в Україну шляхом формування сучасної організаційно-інституційної бази у період суспільних трансформацій, що повинна характеризуватися системністю і продуктивністю заходів з підвищення рівня життя громадян та ефективністю національних соціальних і гуманітарних програм в контексті підвищення рівня національної безпеки;

удосконалено:

- комплекс управлінських механізмів реалізації державної соціально-економічної політики в умовах глобальних викликів та суспільних трансформацій для досягнення мети підняття рівня благополуччя населення, що характеризується ефективним сутнісним наповненням внаслідок функціонування системного державно-приватного партнерства між органами публічної влади, суб'єктами підприємництва, міжнародними донорськими та національними неурядовими організаціями;

- управлінські принципи формування та реалізації державної соціально-економічної політики в умовах військового вторгнення РФ, зокрема, сучасне усвідомлення виміру суспільного благополуччя, проведення комплексу заходів економічного зростання, системної та багатовекторної матеріальної підтримки внутрішньо переміщених осіб за умов ефективної діяльності органів публічної влади із домінуванням ключових засад соціальної справедливості та забезпечення достойного рівня життя громадян;

дістали подальшого розвитку:

- узагальнення зарубіжного досвіду соціально-економічної політики у контексті проведення організаційно-інституційних реформ в умовах ведення країною військових дій з наявністю вимушених міграційних процесів через інтегрування електронних платформ для звернень, моніторингу виплат та

оцінки ефективності національних програм спрямованих на розв'язання сучасних соціальних та гуманітарних проблем і вдосконалення моделі надання матеріальної підтримки потребуючим внутрішньо переміщеним особам;

- сутнісне наповнення механізмів реалізації національних програм соціального вектору щодо вирішення проблематики комплексної протидії впливу глобальних викликів, які спонукають удосконалення форм співробітництва у державно-приватному партнерстві, зокрема зайнятості в секторі малого та середнього бізнесу, масштабного використання цифрового інструментарію у сфері бізнесу і підприємництва, збільшення інвестиційної привабливості об'єктів нерухомості територіальних громад, реформування податкової системи у правовий період воєнного стану в Україні;

- обґрунтування управлінських реформ у діяльності органів публічної влади в умовах європейської інтеграції України в умовах глобальних викликів шляхом переформатування системи соціальної підтримки в країні, що полягає у створенні інтегрованої, прозорої та адаптивної моделі, що поєднує цифрові технології, фінансове забезпечення й законодавчі гарантії та дозволяє формувати довгострокову соціальну стійкість, підвищувати довіру громадян до публічних інституцій і удосконалювати реалізацію державної соціально-економічної політики в умовах суспільних трансформацій.

У розділі дослідження «Науково-теоретичні засади формування державної соціально-економічної політики у період глобальних викликів» автором з'ясовано, що у сфері соціальної підтримки населення актуальним є впровадження комплексу заходів, спрямованих на забезпечення громадян товарами першої необхідності, підтримку галузей економіки, що перебувають у зоні підвищеного ризику, а також стимулювання розвитку малого і середнього бізнесу. Стратегія економічного розвитку дозволяє врахувати розбіжності між запланованими видатками та фактичними фінансовими можливостями держави, що створює підґрунтя для коригування політики з метою досягнення належного рівня соціального захисту населення. Активне застосування стабілізаційних сценаріїв створює передумови для збереження

належного рівня соціального захисту населення та підтримання економічного зростання.

У розділі дисертаційного дослідження «Аналіз реалізації державної соціально-економічної політики в умовах глобальних викликів та суспільних трансформацій» встановлено, що спад соціально-економічного розвитку актуалізував глобальне усвідомлення сучасної проблематики суспільних трансформацій, як одного з пріоритетів реформування системи економічного зростання, спрямованого на розв'язання сучасних соціальних та гуманітарних проблем і вдосконалення моделі надання матеріальної підтримки потребуючим внутрішньо переміщеним особам. Подолання окреслених бар'єрів можливе в межах реалізації запланованих реформ системою виконавчої влади, однак їх затягування є неприйнятним, оскільки це обмежує здатність України повною мірою скористатися перевагами міжнародної підтримки. Крім того, за відсутності своєчасних реформ національні виробники ризикують втратити конкурентні позиції порівняно з продукцією країн ЄС, що може призвести до їх витіснення з внутрішнього ринку. Додаткові ризики, пов'язані з функціонуванням правового режиму воєнного стану, істотно впливають на соціально-економічний простір держави та потребують постійного й оперативного моніторингу.

У розділі дослідження «Удосконалення державної соціально-економічної політики в умовах глобальних викликів на сучасному етапі в Україні» удосконалено комплекс управлінських механізмів реалізації державної соціально-економічної політики в умовах глобальних викликів, синтезований на базі взаємодії фінансових, організаційних, нормативних та соціальних механізмів із ефективним сутнісним наповненням внаслідок функціонування системного державно-приватного партнерства між органами публічної влади, суб'єктами підприємництва, донорськими та неурядовими організаціями. Поява суспільних загроз посилює відцентрові процеси в розвитку територій, а їх прояв в умовах глобалізаційного впливу набуває переважно інституційного характеру. Суспільні трансформації водночас

актуалізують переваги підходів, що передбачають реалізацію розгалужених соціальних програм, орієнтованих на всі верстви населення та здатних забезпечувати прийнятний рівень життя за різних обставин. Водночас ефективна реалізація таких підходів вимагає застосування надзвичайних інструментів державної соціально-економічної політики в умовах воєнної агресії проти України.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Аналіз змісту дисертації вказує на дотримання автором вимог академічної доброчесності. У дисертаційному дослідженні є коректні посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримано вимоги законодавства про авторське право і суміжні права; надано достовірну інформацію про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації. Окремі побажання та зауваження до змісту дисертації

Загалом, дисертація виконана на високому науковому рівні, має значний ступінь наукової новизни, ключові проблеми предмету дослідження автором сформульовані, дисертаційні положення характеризуються належним ступенем обґрунтованості та достовірності, а отримані результати у своїй сукупності розв'язують поставлені завдання. Анотація відображає основні положення дисертаційного дослідження, її зміст в частині викладу загальної характеристики і основного змісту роботи в цілому є ідентичним тексту дисертації. Дослідження надає можливість для подальшого вивчення актуальних проблем у сфері реалізації державної соціально-економічної політики на сучасному етапі, що розширює базу знань та стимулює академічний обмін ідей та підходів.

Окремі побажання та зауваження до змісту дисертації. В цілому, позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Павла Парубчака, необхідно зробити певні зауваження та вказати на окремі положення роботи, що

викликають дискусію:

1. Цілком обґрунтовано у дослідженні автором визнається необхідність актуалізації євроінтеграційних процесів для переходу до нових форм управління, які потрібно розглядати як еволюційний етап трансформації соціально-економічної політики (с. 62-69). Виходячи з цього, було б логічним охарактеризувати необхідні параметри соціально-економічного розвитку для реалізації інтересів суспільства з урахуванням сучасних глобальних впливів.

2. У підрозділі 2.3. автором аналізується можливість імплементації цифрового інструментарію в інвестиційні соціально-економічні проєкти на засадах державно-приватного партнерства. Важливим також є досвід цифрових реформ в період впливів соціальних обмежень для його використання під час військової агресії РФ на території України. Вирішення сучасної проблематики державної соціально-економічної політики повинно реалізуватися з використанням можливостей цифровізації, тому, на наш погляд, робота мала б більш довершений стан, якби автор ґрунтовніше розкрив та обґрунтував зазначені пропозиції.

3. В дисертаційній роботі автором розкриваються особливості та пріоритети реформування державної політики фінансових гарантій у забезпеченні соціальної сфери в умовах війни та повоєнного періоду України (підрозділ 3.1.) дисертаційного дослідження. Зазначене цілком справедливо з огляду на проблематику сьогодення, разом із тим, вважаємо, що в контексті роботи було б логічним розмежувати дані види загроз в контексті сучасного ведення військових дій з РФ та проєктування зазначених аспектів на майбутній повоєнний період.

Втім, висловлені зауваження не впливають на загальний високий рівень проведеного автором дисертаційного дослідження та не піддають сумніву основні наукові результати, які отримані дисертантом.

Загалом, дисертація Павла Парубчака «Реалізація державної соціально-економічної політики в умовах глобальних викликів та суспільних трансформацій» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої

освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (зі змінами) та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 № 341), а її автор, Парубчак Павло Іванович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань «Публічне управління та адміністрування».

Опонент:

кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри публічного управління,
адміністрування та міжнародної економіки
Білоцерківського національного
аграрного університету

Катерина МАЙСТРЕНКО

